RINKIMŲ PROGRAMŲ TYRIMAS

Ką partijos žadėjo šeimoms?

Gimstamumo politikos įsipareigojimų indeksas matuoja, kokias praktines sąlygas susilaukti norimo vaiko ir jį auginti partijos įsipareigojo keisti. Balui svarbi aprėptis ir tai, ar pažadą būtų galima patikrinti.

15	13	6
kandidatų sąrašų	įvertintų atskirų programų	vertinimo sritys

Kas patenka į indeksą

K **Vaikų priežiūra**
Darželių vietos, darbo laikas, kaina.

L **Atostogos ir darbas**
Pajamų apsauga ir darbo derinimas.

P **Šeimos pajamos**
Išmokos bei su vaikais susieti mokesčiai.

B **Šeimos būstas**
Šeimai skirta įsigijimo ar nuomos pagalba.

R **Pagalba susilaukti vaiko**
Nevaisingumo diagnostika ir gydymas.

S **Paslaugos šeimai**
Pagalba nėštumo metu ir vaikui gimus.

Kaip skiriamas balas

Kiekvienoje srityje imamas vienas konkrečiausias pažadas. **0** reiškia, kad tekste nerasta plėtros įsipareigojimo. **1** reiškia įvardytą pokyčio kryptį, **2** – konkretų instrumentą, **3** – papildomą patikrinamą dydžio, gavėjo, teisės ar paslaugos teikimo taisyklę.

Indeksas = 100 × šešių sričių balų suma / 18

Vienodi sričių svoriai yra pasirinkta metodikos prielaida. Vienodus balus gavę sąrašai dalijasi vieta. Rinkimų pažadas, jo įgyvendinimas ir išmatuotas poveikis gimimams yra trys atskiri vertinimo etapai.

PILNOS PROGRAMOS IR PROGRAMINĖS NUOSTATOS

Ką parodė pirmas vertinimas

Rikiuojama pagal šešių sričių bendrą balą. Paspaudus sąrašo pavadinimą atsidaro vertintas dokumentas. Stulpelių raidės paaiškintos pirmame puslapyje.

Vieta	Kandidatų sąrašas	K	L	P	B	R	S	Balas / 100
1	Laisvės partija	3	3	2	3	3	3	94,4
2	Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga	3	3	3	3	0	3	83,3
3	Lietuvos socialdemokratų partija	3	1	2	2	3	0	61,1
3	Demokratų sąjunga „Vardan Lietuvos“	3	3	2	3	0	0	61,1
5	Nacionalinis susivienijimas	0	3	3	3	0	1	55,6
5	Lietuvos žaliųjų partija	1	3	3	0	3	0	55,6
7	Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga	2	1	3	3	0	0	50,0
8	Lietuvos regionų partija	2	0	3	3	0	0	44,4
9	Taikos koalicija	0	0	3	3	0	0	33,3
9	Politinė partija „Nemuno Aušra“	0	0	3	3	0	0	33,3
9	Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai	0	1	1	1	0	3	33,3
9	Liberalų sąjūdis	2	1	0	0	3	0	33,3
13	Partija „Laisvė ir teisingumas“	1	0	1	2	0	1	27,8
·	Tautos ir teisingumo sąjunga (centristai, tautininkai)	·	·	·	·	·	·	NA
·	Lietuvos liaudies partija	·	·	·	·	·	·	NA

NA reiškia, kad atskiros galutinės programos tapatybės patvirtinti nepavyko. Tautos ir teisingumo sąjungos dokumentas pažymėtas kaip rengiamas, o Lietuvos liaudies partijos rastas kampanijos prioritetų leidinys. Abiem turimos VRK santraukos.

Dokumentų apimtis skiriasi. „Nemuno Aušros“ nuostatos telpa į du puslapius, o Laisvės partijos programą sudaro 141 puslapis. Visų sąrašų vienodos leidžiamos apimties VRK santraukų palyginimas aptariamas ketvirtame puslapyje.

VRK 2024 m. bendrasis rinkėjams skirtas leidinys

NUO PAŽADO IKI POVEIKIO

Ar padaugėtų gimimų?

Mokslinis vertinimas prasideda nuo konkretaus palyginimo. Svarbu, kam pasikeitė taisyklė, kokia buvo ankstesnė padėtis ir kiek laiko stebėti gimimai.

VAIKŲ PRIEŽIŪRA

Vieta lopšelyje ten, kur jos trūksta

1998–2009 m. stebėtose 325 Vakarų Vokietijos apskrityse 10 papildomų viešosios priežiūros vietų 100 jaunesnių nei trejų metų vaikų atitiko apie **1,21 papildomo gimimo per metus** 1 000 moterų nuo 15 iki 44 metų. Ryšys buvo ryškesnis antriems ir tretiems gimimams. Norint tokį rezultatą taikyti Lietuvoje, reikėtų žinoti, kur ir kuriems vaikams atsirastų naujų vietų.

Bauernschuster ir kt., 3 ir 4 lentelės

ŠEIMOS PAJAMOS

Kam ir kada išmokami pinigai?

Taikos koalicija siūlė vaikui gimus pervesti **15 000 eurų** į sąskaitą, kuria jis galėtų naudotis sulaukęs 21 metų. Ispanijoje 2007 m. įvedus 2 500 eurų išmoką gimus vaikui, tyrėjos nustatė apie 3 % padidėjusį gimstamumą. Lietuvos indėlio poveikį reikėtų tirti atskirai, nes gimimo metais šeima šių lėšų panaudoti negalėtų.

Taikos koalicijos programa · González ir Trommlerová

PAGALBA SUSILAUKTI VAIKO

Kas naujai įgytų teisę į gydymą?

Lietuvos žaliųjų partija, Liberalų sąjūdis ir Laisvės partija siūlė pagalbinio apvaisinimo prieigą išplėsti pagal šeiminę padėtį. JAV tyrime išplėtus draudimo apmokėjimą aiškiausiai išaugo 35 metų ir vyresnių baltaodžių moterų pirmųjų gimimų rodiklis. Lietuvos pasiūlymui vertinti reikėtų stebėti naujai gavusius teisę, gydymo laukimą ir gyvus gimimus.

Žaliųjų p. 94 · Liberalų p. 70 · Laisvės partijos p. 123 · Schmidt tyrimas

METODIKOS JAUTRUMAS

Kiek galima pasitikėti vieta?

Rikiuotė turi prasmę žinant, kaip kinta pasirenkamas tekstas, kokius pasiūlymus apima sritis ir kaip sveriami kriterijai.

Vienodos apimties dokumento patikra

VRK bendrame leidinyje kiekvienam iš 15 sąrašų skirta iki 1 800 spaudos ženklų. Pagal šią trumpąją versiją didžiausią balą gavo Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga (27,8). Pirmųjų vietų pasikeitimas rodo, kiek lemia dokumento aprėptis. Todėl ilgoji programa ir santrauka vertinamos atskirai.

Kada keičiasi pirmoji vieta?

Laisvės partijos pažadas didinti vaiko priežiūros kompensacinę išmoką šeimos pajamų srityje gavo 2 iš 3. Jeigu išmoka būtų priskirta tik priežiūros paslaugoms, pajamų srities įvertis būtų 0. Laisvės partija ir LVŽS tokiu atveju surinktų po 83,3 ir dalytųsi pirmąja vieta. Palikus bazinius kodus ir keičiant kiekvienos srities svorį nuo 10 iki 25 %, pirmosios dvi vietos išlieka.

Ką turi patikrinti redakcija

Pirminį programų vertinimą ir papildomas teksto patikras atliko dirbtinis intelektas. Prieš viešinant reitingą du žmonės turėtų savarankiškai perkoduoti išsamias programas, užfiksuoti skirtumus ir patikrinti kiekvieno pažado vietą. Gavus trūkstamas galutines programas, joms taikytinas tas pats protokolas ir skelbtina nauja versija.

Kaip stebėti pažadus po rinkimų

Prie pažado verta saugoti programos ištrauką, šaltinį, datą, numatomus gavėjus ir nuorodą į vėlesnį projektą ar biudžetą. Kada priemonė įsigaliojo ir kiek žmonių ja pasinaudojo, galima tikrinti administraciniais duomenimis. Ilgalaikėms išvadoms reikia palyginamų šeimų ir pakankamo stebėjimo laiko.

Metodiniai šaltiniai

EBPO ir JRC sudėtinių rodiklių vadovas

„Manifesto Project“ programų kodavimo vadovas

Sisteminė eksperimentinių tyrimų apžvalga